

การประเมินผลความสำเร็จตามแผนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา
ในจังหวัดนนทบุรี

EVALUATION OF THE SUCCESS OF THE BUDDHIST REFORM PLAN
IN NONTHABURI PROVINCE

พระครูกิตติวิริยาภรณ์

Phrakru Kittiwiriyaporn

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

Pathum Thani University

Kittiwiriyaporn@gmail.com

Received 11 February 2022; Revised 29 April 2023; Accepted 30 April 2023.

บทคัดย่อ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาถึงการประเมินผลความสำเร็จตามแผนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาในจังหวัดนนทบุรี ให้ดียิ่งขึ้น โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี ประชากรในการวิจัย คือ พระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี จากสถิติจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 188 รูป และเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างโดยการสัมภาษณ์จำนวน 15 รูป/คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม มีความคิดเห็นในระดับมากมี 4.07 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อันดับแรก คือ ด้านสาธารณสงเคราะห์ 4.21 รองลงมา ด้านเผยแผ่ 4.07 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านสาธารณูปการ 3.97 2) จากการทดสอบสมมติฐานสามารถพยากรณ์การประเมินผลความสำเร็จตามแผนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาในจังหวัดนนทบุรี ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าในการทำนาย (R²) เท่ากับ .759 จึงสามารถทำนายปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการบริหารงานพระปริยัติธรรมแผนกธรรมจังหวัดนครปฐม ได้ร้อยละ 75.90 3) แนวทางในการปรับปรุงแผนปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา พบว่า พระสงฆ์มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานของคณะสงฆ์ให้บรรลุเป้าหมาย เข้าใจในองค์กรของตนเองเป็นอย่างดี หมั่นพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถในการบริหารกิจการคณะสงฆ์คณะ และองค์ประกอบในการขับเคลื่อนต้องมีความเข้าใจในองค์กรของตนเองเป็นอย่างดี โดยกำหนดแผนยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผลได้รวมกลุ่มกันจัดตั้งทีมงานเพื่อทำกิจกรรมในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ร่วมกับรัฐบาล และประชาชน การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ ได้แก่ สร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา ยกย่องพระบรมหารัชมังคลาภิเษกในการบริหารจัดการภายใน พัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ และมีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา

คำสำคัญ: การประเมิน, ความสำเร็จ, การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา

Abstract

This study aimed to evaluate the success of the Buddhist business reform plan in Nonthaburi Province using an integrated research methodology that combined quantitative and qualitative research. The research population consisted of monks in Nonthaburi Province, and a sample of 188 participants was selected using a combination of interviews and questionnaires. Data analysis was conducted using statistical methods such as frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and multiple regression analysis.

The results indicated that the factors affecting the administration of Sangha affairs in Nonthaburi Province were perceived to be at a high level, with the highest mean value for public welfare (4.21) and the lowest mean value for public utilities (3.97). The hypothesis testing demonstrated that the success assessment of the Buddhist business reform plan in Nonthaburi Province could be predicted with a statistical significance of .05, with a predictive value (R^2) of .759, which means that 75.90% of the factors affecting the administration of the Dharma Department could be predicted. Guidelines for improving the Buddhist business reform plan were also identified, including the need for the Sangha to be determined in their performance and to have a good understanding of their own organization. The Sangha should formulate an effective and efficient strategic plan, form a team to drive the plan, and have sufficient resources to carry out Buddhist affairs. Additionally, it was recommended that the Sangha develop into a Buddhist learning organization to constantly improve their knowledge and ability to manage their affairs.

Keywords: Assessment, Success, Reform of Buddhism

บทนำ

ในปัจจุบัน พระสงฆ์และวัดวาอาราม เป็นที่จับตาของสังคมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะคนบางกลุ่ม ได้พยายามชี้นำสังคมให้มองภาพพระสงฆ์ไปในทางลบ โดยอาศัยข้อมูลที่จริงบ้าง เท็จบ้าง มองอย่าง บริสุทธิ์ใจบ้าง มองอย่างอคติบ้าง ทั้งหมดนั้น ย่อมเกิดผลกระทบต่องานพระศาสนาโดยภาพรวม ดังนั้น การปรับตัว หรือ ปฏิรูปกิจการต่างๆ ในทางพระศาสนา เพื่อลดจุดอ่อน และเสริมจุดแข็ง ย่อมเป็น ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้สังคมได้มองเห็นผลงานและคุณค่าของพระสงฆ์ และพระศาสนาได้มากขึ้น อันจะนำมาซึ่งความมั่นคงของพระศาสนา ดังนั้น มหาเถรสมาคม เมื่อได้รับข้อเสนอประเด็นปัญหาต่างๆ จากสภาพปฏิรูปแห่งชาติ จึงมีมติให้ตรวจสอบข้อมูลต่างๆ แล้วถือโอกาสปฏิรูปกิจการพระศาสนาในด้านต่างๆ รวม 5 ฝ่าย บวก ด คือ การปกครอง การศาสนศึกษา การเผยแผ่ การสาธารณูปการ ศึกษาสงเคราะห์ สาธารณสงเคราะห์ และ พัฒนาพุทธมณฑลให้เป็นศูนย์กลางพุทธศาสนาโลก โดยมีแผนแม่บทการปฏิรูปกิจการพระศาสนาเป็นแกนกลาง

แผนแม่บทต่างๆ ย่อมเป็นเหมือนแผนที่นำทาง คนที่เข้าใจแผนที่อย่างต่ำของ แต่ไม่เคยเดินทางจริง ก็ย่อมไม่สามารถไปถึงเป้าหมายตามแผนที่ได้ ฉะนั้น แผนงานหรือโครงการต่างๆ ก็เช่นเดียวกัน แม้จะดี มีประโยชน์อย่างไร หากไม่ถูกนำไปสู่การปฏิบัติ ก็ย่อมไร้ประโยชน์ สมดังพระพุทธดำรัสที่ตรัสเตือน พุทธบริษัทว่า “ตุมเหติ กิจจ อตปปิ อกขาตาโร ตถาคตา ความเพียร เธอทั้งหลายต้องทำเอง เราตถาคตเป็นเพียงแต่ผู้

บอก” แผนต่างๆ จึงจะมีผลได้เพราะการปฏิบัติ ในการนี้ ต้องอาศัยความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกัน ความตั้งใจจริง ไม่ท้อแท้ไม่หวาดหวั่นต่อปัญหา อุปสรรค และความเสียสละ ทั้งร่างกาย แรงใจ แรงสติปัญญา และแรงทรัพย์ จึงจะทำให้ การปฏิรูปกิจการพระศาสนาในด้านต่างๆ สำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ (PhraMaha Somchai Klinchan, 2016)

“ปฏิรูป” มีความหมายว่าทำให้สมควร ปรับปรุงให้เหมาะสม ความดำริของผู้มีกุศลเจตนา ในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาในประเทศไทย จึงเป็นที่น่าอนุโมทนา เพราะเสมอด้วยการรักษา พระบรมพุทธานุศาสนายั่งยืนนาน เป็นวิถีที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของคณะสงฆ์และยุทธศาสตร์ ของรัฐบาล ทั้งนี้ การสาธารณูปการซึ่งเกี่ยวข้องกับศาสนวัตถุและศาสนสมบัตินั้นนับเป็นหนึ่งใน องค์ประกอบสำคัญของงานคณะสงฆ์ ซึ่งสมควรได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้เจริญมั่นคง หากงานด้านสาธารณูปการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ก็ย่อมอำนวยความสะดวกต่อการสืบทอดพระสัทธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างราบรื่นจนบังเกิดสัมฤทธิ์ผลสูงสุด แม้พันธกิจต่างๆ จะถูกวางแผนไว้อย่างต่อเนื่องนานถึง 5 ปีบ้าง ถึง 20 ปีบ้าง แต่แผนพัฒนาเหล่านั้น ก็ล้วนแต่มุ่งไปในทิศทางเดียว คือเพื่อการทำหน้าที่ของพุทธบริษัทแต่ละหมู่เหล่า ในอันที่จะรักษา พระศาสนาของสมเด็จพระบรมศาสดาของพวกเราทุกคนให้จีรังยั่งยืนอยู่คู่โลกนี้ตราบนานดั่งนั้นจึงขอให้ทุกท่านทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จงมีศรัทธาตั้งมั่นและมีอุตสาหวิริยภาพพร้อมมูลสำหรับ รับการธรรมาภิบาลทั้งปวงสืบไปอย่าได้เสื่อมถอย (PhraThammapariyat Sophon, 2005)

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการประเมินผลความสำเร็จตามแผนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาในจังหวัดนนทบุรี เพื่อให้ทราบแนวทางในการปรับปรุงแผนปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะในจังหวัดนนทบุรี อันจะนำมาใช้เป็นแนวทางแก่องค์กรคณะสงฆ์สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการปรับปรุงการ ดำเนินงานขององค์กร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดตามแนวทางการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีหรือ ธรรมาภิบาล ช่วยยกระดับการบริหารจัดการทั้งด้านงบประมาณ ด้านระบบการพัฒนาศาสนบุคคลให้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยในการสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการองค์กรให้ทันสมัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการนำแผนปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติในจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อประเมินผลความสำเร็จตามแผนปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติในจังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อนำเสนอแนวทางในการปรับปรุงแผนปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่อง “การประเมินผลความสำเร็จตามแผนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาในจังหวัดนนทบุรี” ผู้วิจัยได้ศึกษาและค้นคว้าเอกสาร รายงานการวิจัย ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้านำเสนอเนื้อหาตามลำดับ ดังต่อไปนี้

แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ปี 2561 – 2564

สภาพสังคมประเทศไทยในปัจจุบัน มีปัญหาต่างๆเกิดขึ้นมากมาย อันเนื่องมาจากสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เป็นต้น ทำให้ประชาชนมีการดำรงชีวิตที่ค่อนข้างฝืดเคือง ไม่สะดวกเท่าที่ควรจะเป็น จึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เหล่านี้ให้ดีขึ้น

พระพุทธรูปก็เช่นเดียวกัน แม้ว่าหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจะไม่มีคลาดเคลื่อน ทนทานต่อการพิสูจน์ แต่การนำพระพุทธรูปไปใช้ในชีวิตประจำวันอาจจะมีรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่สมควร ได้รับการตำหนิจากคนทั่วไปถึงความไม่ทันต่อเหตุการณ์

สาเหตุหลักของปัญหาดังกล่าว มาจากองค์กรศาสนา โดยเฉพาะพระภิกษุสามเณร ซึ่งได้รับ การยกย่องนับถือว่าเป็น “ผู้นำทางจิตวิญญาณ” บางรูป ได้ประพฤติไม่เหมาะสม ไม่เป็นบ่อเกิดแห่ง ศรัทธา มีการดัดแปลงหลักธรรมคำสอนผิดเพี้ยนไปจากความเป็นจริง เพื่อเอื้อประโยชน์แก่ตัวเอง

ด้วยเหตุนี้ สถาปนิกรูปแห่งชาติ จึงได้เสนอให้มีการปฏิรูปองค์กรพระพุทธศาสนา ใน 4 ประเด็นหลัก คือ

1) เรื่องทรัพย์สินของวัดและพระสงฆ์ เนื่องจากเห็นว่า มีพระสงฆ์บางรูปแสดงความอวดรวย ใช้ชีวิตฟุ้งเฟ้อ ทำให้เห็นว่าเป็นผู้สะสมมากกว่าเสียสละ และทรัพย์สินของวัดไม่มีการแสดงบัญชีทรัพย์สิน ให้พุทธศาสนิกชนได้รับรู้ถึงที่มาที่ไปของเงินบริจาค ไม่มีการตรวจสอบความโปร่งใส

2) เรื่องปัญหาของพระสงฆ์ที่ไม่ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยนำมาซึ่งความเสื่อมศรัทธา เนื่องจากเห็นว่า มีพระสงฆ์บางรูปที่ประพฤตินอกกลุ่มนอกทาง ประพฤติไม่เหมาะสม ทั้งนี้ เพราะไม่มีความรู้ในหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนาอย่างชัดเจน สอนประชาชนตามความเข้าใจของตัวเองที่คิดว่าถูกต้อง หรือสอน ตามแบบอย่างโบราณจารย์ที่เคยสั่งสอนกันมาจากอดีต

3) เรื่องการทำพระธรรมวินัยให้วิปริตและการประพฤติวิปริตจากพระธรรมวินัย เนื่องจากมี พระภิกษุบางรูปที่มีความรู้ในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาพอสมควรแต่ดัดแปลงหลักธรรมคำสอนนั้น ให้เอื้อประโยชน์แก่ตัวเองสร้างความเข้าใจผิดแก่พุทธศาสนิกชนผู้เคารพนับถือและปฏิบัติตาม จนเข้าใจ ว่านั่นคือพระพุทธศาสนาที่แท้จริง

4) เรื่องฝ่ายอาณาจักรที่จะต้องเข้าไปสนับสนุน ปกป้องคุ้มครองกิจการพระพุทธศาสนา เพราะเห็น ว่าองค์กรทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะมหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ไม่สามารถ ที่จะบริหารจัดการกิจการพระพุทธศาสนาให้เรียบร้อยดีงามได้ องค์กรทางพระพุทธศาสนาขาดความ ทันสมัย แก้ไขปัญหาได้ ไม่ทันทั่วทั้งที่

อาศัยเหตุดังกล่าว สถาปนิกรูปแห่งชาติ จึงนำข้อเสนอให้คณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ คณะรัฐมนตรี พิจารณาแล้ว มีมติให้ฝ่ายศาสนจักร คือ มหาเถรสมาคม ดำเนินการหาแนวทางใน การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา แล้วนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

มหาเถรสมาคม ในฐานะองค์กรปกครองสูงสุดทางพระพุทธศาสนา มีมติมอบหมายให้กรรมการ มหาเถรสมาคม 3 รูป คือ พระพรหมมุนี พระพรหมโมลี และ พระพรหมบัณฑิต เป็นผู้แทนของ มหาเถรสมาคมในการจัดทำแนวทางการปฏิรูปฯ เสนอคณะรัฐมนตรี โดยมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1) กำหนดกรอบการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา 5 ด้าน ตามพันธกิจ คือ ด้านการปกครอง ด้านการศึกษา ด้านการเผยแผ่ ด้านการสาธารณูปการ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ โดยเพิ่มการพัฒนาพุทธมณฑลให้เป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาโลกเข้าด้วย เป็นกรอบการดำเนินการที่เรียกว่า

- 2) กำหนดกรอบการดำเนินงาน
- 3) ระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน
- 4) ดำเนินงานตามกรอบภารกิจของคณะสงฆ์
- 5) ขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ

คณะรัฐมนตรี ในคราวประชุมเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 ที่ประชุมมีมติรับทราบผล การพิจารณาหรือผลการดำเนินการตามที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ในฐานะที่เป็นสำนักงาน เลขาธิการ มหาเถรสมาคม เสนอ

โดยได้กำหนดระยะเวลาดำเนินการเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การรับรู้บริบทสังคม โดยการระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน

ระยะที่ 2 การนำไปปฏิบัติ โดยนำความคิดเห็นจากที่ได้รับฟังมากำหนดตามภาระงานของคณะสงฆ์ 5 ด้าน แล้วดำเนินการยกร่างแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา

ระยะที่ 3 การรับรู้ผล โดยนำร่างแผนยุทธศาสตร์เสนอขออนุมัติต่อมหาเถรสมาคม แล้วดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์นั้น พร้อมทั้งติดตามรายงานผลให้มหาเถรสมาคมทราบโดยละเอียด

รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การประเมินผลความสำเร็จตามแผนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาในจังหวัดนนทบุรี” เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแผนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาในจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย พระสังฆาธิการ ข้าราชการ ผู้นำท้องถิ่น และประชาชนชุมชน รวมทั้งสิ้นจำนวน 15 ท่าน

1.2 การสนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับรูปแบบพระสังฆาธิการ ข้าราชการ ผู้นำท้องถิ่น และประชาชนชุมชน รวมทั้งสิ้นจำนวน 15 ท่าน จำนวน 7 รูป/คน

1.3 ผู้วิจัยกำหนดประชากรในการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณเป็นพระภิกษุในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 188 รูป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะใช้เครื่องมือสำรวจข้อมูลเชิงประจักษ์ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ การสังเกต และเครื่องมือการบันทึก

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยจะใช้แบบสอบถามโดยการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยเนื้อหาของแบบสอบถามครอบคลุมการประเมินผลความสำเร็จตามแผนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาในจังหวัดนนทบุรี ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการประเมินผลความสำเร็จตามแผนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาในจังหวัดนนทบุรี

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง มีข้อมูลหลายส่วนที่ต้องทำการรวบรวมข้อมูลมาประกอบกันให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล โดยได้รับคำแนะนำจากผู้อาวุโสหรือผู้เชี่ยวชาญในพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย ในการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เมื่อได้รายชื่อแล้วผู้วิจัยก็จะนัดหมายเพื่อสอบถามข้อมูล หรือไม่ก็เชิญผู้ให้ข้อมูลสำคัญเหล่านั้นด้วยตนเองเพื่อมารวบรวมพูดคุยกันรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม ซึ่งสามารถตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลได้เป็นอย่างดี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลได้วิเคราะห์ไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลอยู่ตลอดเวลา ซึ่งมีการตรวจสอบข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ผ่านการ

ตรวจสอบข้อมูลแล้ว มาจัดทำให้เป็นระบบหาความหมาย แยกแยะองค์ประกอบ ทั้งเชื่อมโยงและหาความสัมพันธ์ของข้อมูลเพื่อให้สามารถนำไปสู่ความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงปรากฏการณ์ และรูปแบบความเข้าใจกับความหลากหลายและความแตกต่างของข้อมูลที่รวบรวมมา เพื่อนำเสนอรายงานผลภาพรวม

4.2 การวิจัยเชิงปริมาณ

1. การตรวจสอบข้อมูล (Editing) ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลแบบสอบถาม และทำการแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก

2. นำแบบสอบถามที่ถูกต้องเรียบร้อยแล้วมาลงรหัส เพื่อประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย

(1) ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้อธิบาย ความถี่และร้อยละของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

(2) ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนของข้อมูล ที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 2, 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประเมินผลความสำเร็จตามแผนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาในจังหวัดนนทบุรี

ผลการวิจัย

1. แนวทางการนำแผนปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติในจังหวัดนนทบุรี

ด้านความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา ปัจจัยที่ใช้ในการบริหารกิจการ คือ การจัดการงาน เงิน คน วัสดุ อุปกรณ์ แผนงาน เพื่อให้การ ดำเนินงานภายในคณะสงฆ์เป็นไปอย่างราบรื่น เกิดประโยชน์ต่อสังคม โดยบุคคลเป็นผู้สร้างงาน ทำงาน และแก้ไขสอดคล้องกับระบบการพัฒนา กิจการคณะสงฆ์ ที่เอื้อต่อการเผยแผ่สนธรรม แก่ชุมชน

ด้านกระบวนการบริหารจัดการภายใน กระบวนการบริหารจัดการภายในนั้นคือ การบริหารจัดการวัด เพื่อสร้างความมั่นคงแก่องค์กรสะสมตามอำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาส คือ ด้านการปกครอง ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม ด้าน การศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ โดยเป็นการบริหารจัดการวัดที่เหมาะสมต้งามมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นผู้ปกครองคณะสงฆ์ระดับต้น มีความสำคัญมาก ที่จะทำให้ประชาชนเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา การกำหนดนโยบายและ บริหารบุคลากรในองค์กรให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามัคคี และทำงานให้สอดคล้อง สัมพันธ์กันระหว่าง ผู้นำและผู้ตาม มีกระบวนการและวิธีปฏิบัติงาน สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน จะช่วยให้การปฏิบัติศาสนกิจทุกอย่างบรรลุตามวัตถุประสงค์โดยง่าย จะทำให้มีการดำรงอยู่ของ ศีลธรรม

ด้านพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ ผู้บริหารจัดการคณะสงฆ์ควรคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงขององค์กรตามโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันสูง ควรปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารงานสมัยใหม่ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายขึ้น ให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ หรือนวัตกรรมใหม่ๆ ที่เข้ามา ขณะเดียวกันต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมจากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ทั้งนี้ ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักการบริหารจัดการคณะสงฆ์ตามหลัก 6 ด้าน โดยใช้ปัจจัยใน การบริหาร 4 ด้าน มาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด

ด้านการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา การขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา ควรต้องอาศัยแผนยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เพื่อการสนองงานพระพุทธศาสนาตามพันธกิจเป็นประจำ ซึ่งการสนองงานพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน เป็นการทำงานแบบอาศัยบุคคล อาศัยความรู้ ความสามารถเฉพาะ

บุคคลในการขับเคลื่อนบริหารงาน จึงขาดความเป็นเอกภาพ ทำให้การพัฒนาองค์กรทางพระพุทธศาสนาในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จึงต้องสร้างแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เพื่อช่วยให้คณะสงฆ์เกิดการพัฒนาตนเองได้อย่างทันทั่วทั้งที่กับสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไป ช่วยให้พระสงฆ์ตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของท่านที่มีส่วนเอื้ออำนวยความสำเร็จและความล้มเหลว ล้มเหลวต่อเป้าประสงค์ของคณะสงฆ์ ด้วยการปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดตามแนวทางการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาล

2. ประเมินผลความสำเร็จตามแผนปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติในจังหวัดนนทบุรี

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม มีความคิดเห็นในระดับมากมี 4.07 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อันดับแรก คือ ด้านสาธารณสงเคราะห์ 4.21 รองลงมา ด้านเผยแผ่ 4.07 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านสาธารณูปการ 3.97

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อยุทธศาสตร์แผนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาในจังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม มีความคิดเห็นในระดับมาก 4.10 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อันดับแรก คือ ด้านกระบวนการบริหารจัดการภายใน 4.12 รองลงมา ด้านความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา 4.11 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ 4.08

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลความสำเร็จตามแผนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาในจังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม มีความคิดเห็นในระดับมาก 4.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อันดับแรก คือ ด้านสภาวะแวดล้อม 4.23 รองลงมา ด้านผลผลิตของโครงการ 4.21 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านกระบวนการของโครงการ 4.18

จากการทดสอบสมมติฐานสามารถพยากรณ์การประเมินผลความสำเร็จตามแผนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาในจังหวัดนนทบุรี ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าในการทำนาย (R^2) เท่ากับ .759 จึงสามารถทำนายปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการบริหารงานพระปริยัติธรรมแผนกธรรมจังหวัดนครปฐม ได้ร้อยละ 75.90 โดยสามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .532 + .226 (X_1) + .355 (X_2) + .020 (X_3) + .208 (X_4)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_{tot} = .304 (Z_1) + .397 (Z_2) + -.021 (Z_3) + .209 (Z_4)$$

3. แนวทางในการปรับปรุงแผนปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา

ด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดนนทบุรี นั้นมีการปกครองที่สอดคล้องปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยและกฎหมายระเบียบการปกครองคณะสงฆ์มาบังคับใช้ในงานปกครองวัดให้มีความสงบเรียบร้อย มีการปกครองแบบยึดหยุ่น ประนีประนอม ระหว่างผู้ปกครองซึ่งเป็นเจ้าคณะพระสังฆาธิการในระดับชั้นต่างๆ จนถึงเจ้าอาวาสกับผู้นับถือปกครอง ได้แก่ พระภิกษุ สามเณร ศิษย์วัด ผู้ที่มีส่วนได้เสียกับกิจกรรมของวัด เป็นต้น ยกตัวอย่างการปกครองแบบยึดหยุ่นที่ปรากฏชัดและเห็นได้ง่าย เช่น เจ้าอาวาสจะกำหนดให้พระภิกษุสามเณร และศิษย์วัดได้ทำวัตรสวดมนต์ทุกเช้าเย็น เพื่อให้เป็นแบบอย่างแก่ประชาชน ในบางครั้งพระภิกษุสามเณรบางรูปหรือศิษย์วัดอาจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของวัดเจ้าอาวาสจะกล่าวตักเตือนและให้โอกาสในการแก้ไข

ต้น การจัดหาหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลและจัดอบรมประชาชนสนับสนุนเงินทุนหรือ ดำเนินการสร้างถนน ประปาหมู่บ้านชุมชน จัดตั้งเงินทุนหรือดำเนินการประปาหมู่บ้านชุมชนงบประมาณสนับสนุน จัดตั้งเงินทุนหรือดำเนินการประปาหมู่บ้านชุมชน การจัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชราและเด็กที่ถูก ทอดทิ้ง เป็นต้นการจัดหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลและจัดอบรมประชาชนให้ ความรู้ที่เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน สนับสนุนการจัดหาหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล และจัดอบรมประชาชนให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

ด้านสาธารณูปการ คือ การบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปตามกฎหมายและพระ ธรรมวินัยการจัดการระบบสาธารณูปโภคภายในวัด เช่น น้ำประปา ไฟฟ้า ให้เรียบร้อย การแต่งตั้ง คณะกรรมการวัด เพื่อจัดการด้านสาธารณูปการการควบคุมดูแลและปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุภายในวัด การควบคุมดูแลการก่อสร้างถาวรวัตถุภายในวัดและที่ธรณีสงฆ์ การจัดการระบบสาธารณูปโภคภายในวัด เช่น น้ำประปา ไฟฟ้า ให้เรียบร้อย ขาดงบประมาณสนับสนุนการจัดการระบบสาธารณูปโภคภายในวัด เช่น น้ำประปา ไฟฟ้า จัดทำบัญชีพัสดุครุภัณฑ์ไว้เป็นหมวดหมู่ เพื่อความเป็นระเบียบง่ายต่อการรื้อค้น และจัดการงานเป็นระบบ บุคลากรผู้มีความสามารถในการจัดทำบัญชีพัสดุครุภัณฑ์ไว้เป็นหมวดหมู่เพื่อความ เป็นระเบียบง่ายต่อการรื้อค้นและจัดการงานเป็นระบบดูแลควบคุมจัดการศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปตามกฎหมายและพระธรรมวินัย บุคลากรผู้มีความสามารถในการดูแลควบคุมจัดการศาสนสมบัติของวัดให้เป็นตาม กฎหมายและพระธรรมวินัย

อภิปรายผล

1. แนวทางการนำแผนปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติในจังหวัดนนทบุรี

แนวทางการนำแผนปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติในจังหวัดนนทบุรี นั้น ประกอบด้วย ๔ องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา ปัจจัยที่ใช้ในการบริหารกิจการ คือ การจัดการงานเงิน คน วัสดุอุปกรณ์ แผนงาน เพื่อให้การ ดำเนินงานภายในคณะสงฆ์เป็นไปอย่างราบรื่น เกิดประโยชน์ต่อสังคม โดยบุคคลเป็นผู้สร้างงาน ทำงาน และแก้ไขสอดคล้องกับระบบการพัฒนา กิจการคณะสงฆ์ ที่เอื้อต่อการเผยแผ่สนธิธรรมแก่ชุมชน 2) ด้านกระบวนการบริหารจัดการภายใน กระบวนการบริหารจัดการภายในนั้นคือการบริหารจัดการวัดเพื่อสร้างความมั่นคงแก่องค์กรสงฆ์ตามอำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาส คือ ด้านการปกครอง ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม ด้าน การศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ โดยเป็นการบริหารจัดการวัดที่เหมาะสมดังมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นผู้ปกครองคณะสงฆ์ระดับต้น มีความสำคัญมาก ที่จะทำให้ประชาชนเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา การกำหนดนโยบายและ บริหารบุคลากรในองค์กรให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามัคคี และทำงานให้สอดคล้อง สัมพันธ์กันระหว่างผู้นำและผู้ตาม มีกระบวนการและวิธีปฏิบัติงาน สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน จะช่วยให้การปฏิบัติศาสนกิจทุกอย่างบรรลุตามวัตถุประสงค์โดยง่าย จะทำให้มีการดำรงอยู่ของ ศีลธรรม 3) ด้านพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ ผู้บริหารจัดการคณะสงฆ์ควรคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของ องค์กรตามโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันสูง ควรปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารงานสมัยใหม่ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายขึ้น ให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ หรือนวัตกรรมใหม่ๆ ที่เข้ามา ขณะเดียวกันต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมจากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ทั้งนี้ ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักการบริหารจัดการคณะสงฆ์ตามหลัก 6 ด้าน โดยใช้ปัจจัยใน การบริหาร 4 ด้าน มาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด 4) ด้านการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา การขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา ควรต้องอาศัยแผน

ยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เพื่อการสนองงานพระพุทธศาสนาตามพันธกิจเป็นประจำ ซึ่งการสนองงานพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน เป็นการทำงานแบบอาศัยบุคคล อาศัยความรู้ ความสามารถเฉพาะบุคคลในการขับเคลื่อนบริหารงาน จึงขาดความเป็นเอกภาพ ทำให้การพัฒนาองค์กรทางพระพุทธศาสนาในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จึงต้องสร้างแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เพื่อช่วยให้คณะสงฆ์เกิดการพัฒนาตนเองได้อย่างทันที่กับสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไป ช่วยให้พระสงฆ์ตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของท่านที่มีส่วนเอื้ออำนวยความสำเร็จและความล้มเหลว ล้มเหลวต่อเป้าประสงค์ของคณะสงฆ์ ด้วยการปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดตามแนวทางการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรุจิรา สง่าแสง และประณต นันทิยะกุล (Rujira Sangsaeng and Pranot Nantiyakul, 2017) วิจัยเรื่องการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 ตามแนวคิดการบริหารจัดการคณะสงฆ์ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการประสบผลสำเร็จ แบ่งออกเป็นปัจจัยภายใน ได้แก่ การที่พระสังฆาธิการเป็นผู้นำที่ดี และมีความสามารถในการบริหารจัดการ และปัจจัยภายนอกได้แก่ การที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องให้ความสนับสนุน และส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ในทุกกิจกรรมการดำเนินงาน

2. ประเมินผลความสำเร็จตามแผนปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติในจังหวัดนนทบุรี

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม มีความคิดเห็นในระดับมากมี 4.07 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อันดับแรก คือ ด้านสาธารณสงเคราะห์ 4.21 รองลงมา ด้านเผยแผ่ 4.07 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านสาธารณูปการ 3.97

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อยุทธศาสตร์แผนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาในจังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม มีความคิดเห็นในระดับมาก 4.10 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อันดับแรก คือ ด้านกระบวนการบริหารจัดการภายใน 4.12 รองลงมา ด้านความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา 4.11 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ 4.08

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลความสำเร็จตามแผนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาในจังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม มีความคิดเห็นในระดับมาก 4.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อันดับแรก คือ ด้านสภาวะแวดล้อม 4.23 รองลงมา ด้านผลผลิตของโครงการ 4.21 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านกระบวนการของโครงการ 4.18

จากการทดสอบสมมติฐานสามารถพยากรณ์การประเมินผลความสำเร็จตามแผนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาในจังหวัดนนทบุรี ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าในการทำนาย (R^2) เท่ากับ .759 จึงสามารถทำนายปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการบริหารงานพระปริยัติธรรมแผนกธรรมจังหวัดนครปฐม ได้ร้อยละ 75.90 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูปลัดอาทิตย์ ขงดี (Provost Athit Songdi, 2014) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาแนวความคิดและวิธีการปกครองคณะสงฆ์” ซึ่งทำการศึกษาแนวคิดและวิธีการปกครองคณะสงฆ์ของพระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ศึกษาเฉพาะกรณีพระสังฆาธิการเขตปกครองภาค 2 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษารูปแบบและวิธีการปกครองคณะสงฆ์ในสมัยพุทธกาลและหลังพุทธกาล ที่สอดคล้องกับหลักพระธรรมวินัย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และมติมหาเถรสมาคม โดยการปกครองคณะสงฆ์ในสมัยพุทธกาล พระพุทธองค์ทรงใช้หลักการปกครองโดย สามัคคีธรรมเป็นที่ตั้ง ปัจจุบันนี้ การ

ปกครองคณะสงฆ์ไทยนอกจากจะยึดหลักพระธรรมวินัยแล้ว ยังอิงอาศัยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และมติเถรสมาคม ในการสนับสนุนส่งเสริมการบริหารคณะสงฆ์ให้เกิดความเรียบร้อยดีงาม ส่งเสริมผลิตบุคลากรให้เผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งเชิงรุกและเชิงรับจากวิสัยทัศน์และแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

3. แนวทางในการปรับปรุงแผนปฏิบัติการพระพุทธศาสนา

แนวทางในการปรับปรุงแผนปฏิบัติการพระพุทธศาสนา พบว่า พระสังฆาธิการมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานของคณะสงฆ์ให้บรรลุเป้าหมาย เข้าใจในองค์กรของตนเองเป็นอย่างดี หมั่นพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถในการบริหารกิจการคณะสงฆ์คณะสงฆ์ และองค์ประกอบในการขับเคลื่อนต้องมีความเข้าใจในองค์กรของตนเองเป็นอย่างดี โดยกำหนดแผนยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผลได้รวมกลุ่มกันจัดตั้งทีมงานเพื่อทำกิจกรรมในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ร่วมกับรัฐบาล และประชาชน การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ได้แก่ 1) สร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา 2) ยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน 3) พัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ และ 4) มีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกนิษฐา สุวัตรกุล (Kanitttha Suwattakul, 1998) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการฝึกอบรม อาชีพ ศึกษาเฉพาะกรณี ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคกลาง โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินผลการดำเนินงานโครงการ ศึกษาปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน และเสนอแนะ วิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม วิธีการประเมินผลมีการนำแบบจำลอง CIPP มาประยุกต์ใช้ ซึ่งเก็บ รวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานภายในศูนย์ฯ จำนวน 30 คน และจากผู้สำเร็จการ ฝึกอบรม รุ่นที่ 20 จำนวน 139 คน ใช้วิธีการวิเคราะห์ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้ค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test ผลการศึกษาโดยสรุป พบว่า ผลการ ประเมินทุกส่วน อันประกอบด้วย การประเมินสภาพแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และ ประเมินผลผลิต มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ทั้งนี้ผลผลิตของโครงการมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และความคาดหวังของผู้สำเร็จการฝึกอบรม นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดผลผลิต ทางอ้อม ได้แก่ จำนวนผู้ประกอบอาชีพมีมากขึ้น ลักษณะอาชีพมีความหลากหลาย และจำนวน รายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งโดยภาพรวมแล้วผลสำเร็จของโครงการอยู่ในระดับ ปานกลาง ปัญหาอุปสรรคที่พบในการดำเนินงาน ได้แก่ 1) ด้านบุคลากร ซึ่งขาดความรู้ความ ชำนาญและจำนวนครูผู้สอนน้อย 2) ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม ปัญหา คือ การออกกลางคัน ปัญหาครอบครัวและการปรับตัว 3) ด้านการฝึกอบรม ปัญหา คือ ยังขาดการนำความรู้หรือ เทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ รวมทั้งจำนวนวัสดุอุปกรณ์มีน้อยและไม่ทันสมัย ผู้ศึกษาจึงได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ควรมีการจัดการด้านวิชาการ โดยมุ่งเน้นส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถและควรมี การปรับปรุงวัสดุอุปกรณ์ให้มีความทันสมัยและครบถ้วน นอกจากนี้ รัฐบาลควรสนับสนุน ส่งเสริมในด้านงบประมาณ รวมทั้งการสนับสนุนจากองค์กรเอกชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินการด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

1) สร้างนโยบายการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิบัติการพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ด้านการสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนาด้วยการเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนางานและนโยบายขององค์กร

2) การสร้างนโยบายของประชาคมพระสังฆาธิการทั้งจังหวัด ในการพัฒนากิจการพระพุทธศาสนา และสร้างนโยบายแผนพัฒนาสร้างความมั่นคงการสร้างนโยบายที่ส่งเสริมคณะสงฆ์มีการเรียนรู้เพิ่มเติม พัฒนาบุคคลให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะแนวทางการวิจัยครั้งต่อไป

1) ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ เพื่อการพัฒนาไปสู่องค์กรที่มีความสามารถสูงในจังหวัดอื่นๆ

2) ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างกิจกรรมการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ด้านการสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนาพัฒนางานและนโยบายขององค์กร

3) ศึกษาเกี่ยวกับการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาที่ก่อให้เกิดความมั่นคงในด้านสภาวะแวดล้อมของแต่ละพื้นที่

References

- Klinchan S. (2016). *Propagation of Buddhism: Proactive Formation and Method Development of Thai Sangha*. Journal of Graduate Studies Review. 12(3) : 15 - 31.
- Sangasaeng R. and Nantiyakul P. (2017). *Management to promote the administration of the Sangha Region 15 according to the concept of Sangha Management*. Journal of Eastern Asia University Social Sciences and Humanities Edition.
- Songdi A. (2003). *Concept Study and Methods of Governing the Sangha of Phra Thep Sophon (Prayoon Dhammajitto): A Case Study Monks in the Administrative Region 2*. Doctor of Philosophy Thesis. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Sophon T. (2005). *Sangha and Religion*. 3rd printing. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Printing House.
- Suwattakul K. (1998). *Evaluation of vocational training projects, a case study Center for women's welfare and vocational training in the central region*. Bangkok: National Institute of Development Administration.

